

Agata Rudnik¹

Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański

Oddział Gastroenterologiczny, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Gdańsku

Jakub Bieńkowski

Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański

Interpretacyjna Analiza Fenomenologiczna w badaniach jakościowych w psychologii. Przegląd najnowszych badań**Streszczenie**

Interpretacyjna Analiza Fenomenologiczna (IPA) jest metodą badań jakościowych skupiającą się na zrozumieniu, w jaki sposób ludzie nadają sens swoim przeżyciom i doświadczeniom. Po raz pierwszy opisana przez Jonathana Smitha w 1996 r, obecnie znacznie zyskuje na popularności znajdując zastosowanie w psychologii klinicznej, psychoterapii czy psychoonkologii. W artykule dokonano przeglądu najnowszych badań opartych na IPA z wyszczególnieniem ich tematyki, źródeł, autorów i liczby uczestników. Pokazano także rosnącą z roku na rok liczbę publikacji wykorzystujących interpretacyjną analizę fenomenologiczną. Artykuł ukazuje możliwe zastosowania IPA w badaniach psychologicznych i udowadnia, że metodologia ta pozwala na zebranie unikatowych danych niemożliwych do pozyskania w klasycznych badaniach ilościowych.

Słowa kluczowe: Interpretacyjna Analiza Fenomenologiczna, IPA, badania jakościowe, psychologia kliniczna, psychologia zdrowia

Interpretative Phenomenological Analysis in qualitative research psychology – a review of the most current studies**Abstract**

Interpretative phenomenological analysis (IPA) is a method of qualitative research focused on understanding how people give meaning to their life experiences. First described by Jonathan A. Smith in 1996, IPA is currently gaining popularity thanks to its application in clinical psychology, psychotherapy, or psycho-oncology. This article reviews the latest research based on IPA, detailing the topic, sources, authors, and number of participants. It also marks the growing number of publications using interpretive phenomenological analysis. The article shows possible application of IPA

1 Adres do korespondencji: agata.rudnik@ug.edu.pl

in psychological studies, and proves that this methodology allows for the collection of unique data, unobtainable in quantitative studies.

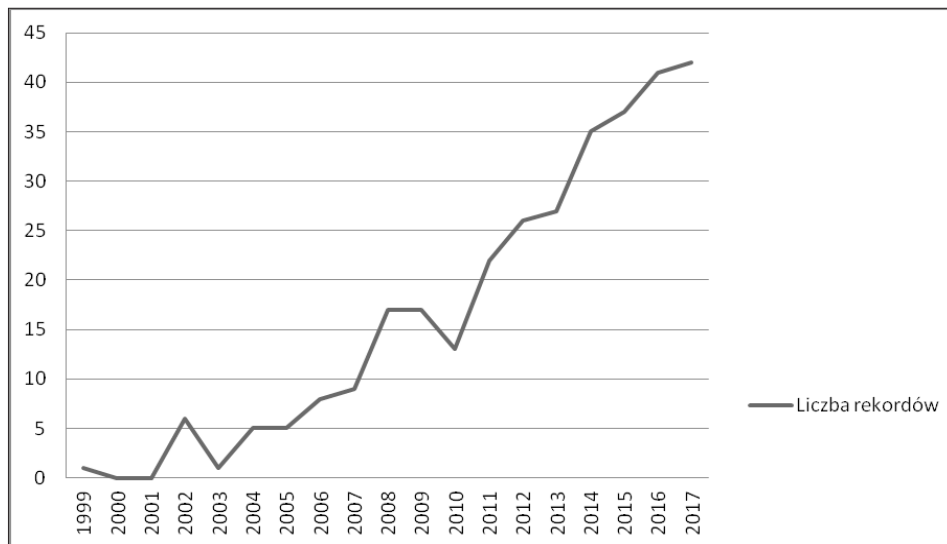
Keywords: Interpretative Phenomenological Analysis, IPA, qualitative study, clinical psychology, health psychology

Wprowadzenie

Minęło przeszło 20 lat od kiedy brytyjski psycholog Jonathan A. Smith (1996) opublikował w czasopiśmie *Psychology & Health* artykuł pt. *Beyond the divide between cognition and discourse: using Interpretative Phenomenological Analysis in health psychology*. Autor opisuje w nim podejście badawcze łączące w sobie elementy empiryczne i jakościowe. Interpretacyjna Analiza Fenomenologiczna (*Interpretative Phenomenological Analysis*, IPA) czerpie z idei fenomenologii, hermeneutyki oraz idiografii. Badacze pracujący w tym nurcie tworzą sądy dotyczące osób badanych na podstawie szczegółowej analizy sposobu, w jaki nadają one sens swoim przeżyciom i doświadczeniom (Smith, 1996; Smith & Eatough, 2012; Smith, Flowers, & Larkin, 2009).

Trzy lata później, w 1999 roku w książce *Qualitative Health Psychology: Theories and Methods*, ukazuje się rozdział pt. *Doing interpretative phenomenological analysis*, który Smith napisał we współautorstwie z Marią Jarman i Mikeem Osbornem. Z tego samego roku pochodzi też pierwszy artykuł indeksowany w bazie PubMed, w którym wykorzystana została metoda IPA. Jego autorzy Paul Flowers, Gaham Hart i Claire Marriot (1999) opisali tematykę ryzyka podejmowanego przez homoseksualnych mężczyzn w kontekście zdrowia seksualnego. Analizie poddali wówczas 20 pogłębionych i częściowo ustrukturyzowanych wywiadów. Całość ukazała wyzwania, jakim sprostać muszą specjaliści z zakresu psychologii zdrowia w tym m.in. podejmowanie decyzji dotyczących zachowań seksualnych. Kolejne indeksowane artykuły publikowane były od roku 2002.

Obecnie (stan na dzień 25 maja 2018 roku) baza PubMed, ogólnodostępna wersja bazy MEDLINE – serwisu tworzonego przez *National Center for Biotechnology Information* (NCBI) w Narodowej Bibliotece Medycyny w USA, zawiera 335 rekordów obejmujących badania osadzone w IPA. Zestawienie liczby publikacji z lat 1999–2017 przedstawione zostało na wykresie 1., obrazującym wzrost zainteresowania tą metodą badawczą.

Wykres 1. Liczba rekordów PubMed dotyczących IPA w latach 1999–2017

Szczególny wzrost zainteresowania badaczy Interpretacyjną Analizą Fenomenologiczną zaobserwować możemy od roku 2011. Wydaje się, że tendencja ta stanowi pewnego rodzaju trend, który utrzyma się w kolejnych latach. W połowie roku 2018 w bazie PubMed indeksowane są bowiem już 23 pozycje obejmujące badania z wykorzystaniem IPA.

Przegląd aktualnych badań

Metoda Interpretacyjnej Analizy Fenomenologicznej została opisana w języku polskim w artykule „Praktyczny przewodnik Interpretacyjnej Analizy Fenomenologicznej w badaniach jakościowych w psychologii” (Pietkiewicz & Smith, 2012). W publikacji zaprezentowane zostały m.in. zasady formułowania pytań badawczych, zasady doboru próby, sposoby gromadzenia danych i analizy materiału jakościowego (w tym wielokrotne czytanie i sporządzanie notatek, przekształcanie ich w wyodrębniające się tematy, szukanie związków i grupowanie tematów) oraz wskazówki dotyczące pisania raportów z badań IPA. Jak piszą tu Igor Pietkiewicz i Jonathan A. Smith, dla badań wykorzystujących IPA najważniejsza jest gruntowna analiza przeżyć oraz tego, w jaki sposób osoby badane nadają znaczenie swoim doświadczeniom. To właśnie te dwa elementy definiują rodzaj pytań badawczych (przytoczone przykłady: *Jak odczuwa się zazdrość? W jaki sposób ludzie podejmują decyzję o poddaniu się lub nie chemioterapii?*). Autorzy wskazują, że podstawowym założeniem tej metody jest ukazanie perspektywy wszystkich osób badanych przy jednoczesnym zachowaniu ważności poszczególnych

narracji. Stąd też próby zwykle są homogeniczne i małe, co jednak umożliwia szczegółową i czasochłonną analizę każdego przypadku. Nie istnieje żadna reguła mówiąca ilu uczestników to „liczba wystarczająca”. Ostateczna decyzja o doborze próby zależy bowiem m.in. od takich czynników, jak bogactwo uzyskanego materiału, sposób porównywania, czy też kontrastowania danych przypadków oraz ograniczenia czasowe i organizacyjne związane z dostępem do potencjalnych badanych. Główną metodą gromadzenia danych jest tu częściowo ustrukturyzowany wywiad pogłębiony. Metoda ta pozwala uzyskać bogate oraz szczegółowe narracje dotyczące badanych doświadczeń i zjawisk. Do alternatywnych metod pozyskiwania istotnego materiału badawczego zalicza się m.in. analizę listów, pamiętników lub treści rozmów prowadzonych poprzez komunikatory internetowe. Analiza zebranego materiału jakościowego z użyciem zasad IPA, zgodnie z tym, co zalecają Pietkiewicz i Smith wymaga całkowitego „zanurzenia się w dane” i podjęcia próby wejścia jak najgłębiej w sytuację osoby badanej. Celem jest tu bowiem „ukazanie sposobu, w jaki badani nadają sens zjawiskom, które są przedmiotem analizy, a następnie przedstawienie interpretacji tych zjawisk od strony badacza” (Pietkiewicz & Smith, 2012, s. 365). Istotne jest tu sporządzenie dokładnej transkrypcji wywiadu, a następnie wielokrotne jej odczytywanie i sporządzanie notatek obejmujących refleksje, obserwacje i komentarze. Badacz może skupić się na zawartości semantycznej danego materiału, kontekście, użyciu samego języka (np. występowaniu metafor) lub na wstępnych komentarzach interpretacyjnych. Istotne są także reakcje emocjonalne badanego. Autorzy mimo wszystko akcentują, że wskazówki dotyczące interpretacji mogą być traktowane przez badaczy w sposób elastyczny. Kolejnym etapem jest przekształcanie wcześniej skonstruowanych notatek w wyodrębniające się tematy. Tu badacz podejmuje próbę sformułowania bardziej zwięzłych fraz o wyższym poziomie abstrakcji. Tematy te następnie grupowane są według podobieństwa, a każdej grupie przypisuje odpowiednią etykietę. Praca naukowa, będąca efektem przeprowadzonych analiz, zwykle obejmuje omówienie wyodrębnionych tematów, a każdy z nich ilustrowany jest odpowiednim fragmentem wypowiedzi i opatrzony komentarzem autora (Pietkiewicz & Smith, 2012).

Badacze podkreślają również „rosnącą popularność metody, która choć początkowo wykorzystywana była przede wszystkim w psychologii zdrowia, z czasem zyskała uznanie w innych dziedzinach. Obecnie IPA znajduje swoje zastosowanie m.in. w psychoterapii, psychologii klinicznej, czy psychoonkologii. O tym, jak szerokie są możliwości jej aplikacji przekonujemy się, dokonując analizy tabeli 2., w której zaprezentowano zestawienie 23 artykułów indeksowanych w bazie PubMed przez pierwsze pięć miesięcy 2018 roku. Tabela obejmuje informacje dotyczące autorów publikacji,

tytuły pozycji, tytuły czasopism, w których zostały one opublikowane, a także zamieszczono w niej dane związane z główną tematyką artykułów oraz liczbą uczestników badania. Ostatni element wydał się szczególnie istotny ze względu na zmieniające się trendy w tym zakresie. Nie milną bowiem dyskusje odnoszące się do dolnej granicy liczebności grupy w badaniach jakościowych (Smith et al., 2009; Pietkiewicz & Smith, 2012; Rudnik, 2017).

Przegląd prezentowanych publikacji warto rozpocząć od analizy tematyki, jaka została w nich podjęta. Dwa artykuły (Coleman, Chouliara, & Currie, 2018; Walsh, Ryan, & Flynn, 2018) obejmują badania dotyczące doświadczeń terapeutów i psychologów pracujących w obszarze zaburzeń osobowości lub traumy (w tym przemocy seksualnej). Znaczna część analiz wiąże się z interpretacją wywiadów przeprowadzonych wśród młodych osób, w tym ich narracji dotyczących samookaleczenia się (Wadman et al., 2018), przeżyć w chorobie przewlekłej, jaką jest cukrzyca (Pastor et al., 2018), percepcji choroby nowotworowej (Smith et al., 2018), czy wyzwiań związanych z podjęciem decyzji o profilaktycznej mastektomii (Glassey, O'Connor, Ives, Saunders, & Hardcastle, 2018). Doświadczenia związane z chorobą nowotworową były tematem zainteresowań także innych badaczy, którzy skupili się na adaptacji do nowej sytuacji, samoleczeniu bólu u starszych pacjentów (Appleyard & Clarke, 2018), czy też opisali powrót do pracy osób, którym udało się pokonać raka (Brusletto, Torp, Ihlebæk, & Vinje, 2018). Wśród omawianych publikacji znajdują się również te podejmujące aktualne problemy z pogranicza psychologii zdrowia, psychologii klinicznej i psychologii międzykulturowej, jak np. prewencja samobójstw (O'Neill, Ennis, McFeeters, & Gallagher, 2018), doświadczenia weteranów wojennych (Unwin & Winder, 2018), duchowość – w tym u osób z problemami natury psychicznej (Forrester-Jones, Dietzfelbinger, Stedman, & Richmond, 2018), czy też pacjentów w opiece paliatywnej (Muishout, van Laarhoven, Wieggers, & Popp-Baier, 2018; Renz et al., 2018) oraz opieka domowa nad osobami z niepełnosprawnością intelektualną (Bright, Hutchinson, Oakes, & Marsland, 2018) i przestępstwa seksualne (Kloess, Larkin, Beech, Hamilton-Giachritsis, 2018). Część badań obejmuje psychologiczne aspekty prokreacji, jak żałoba po utracie dziecka w okresie prenatalnym (Nuzum, Meaney, & O'Donoghue, 2018), przygotowanie do ciąży kobiet z epilepsją (Lawther, Dolk, Sinclair, & Morrow, 2018) i doświadczenie opieki okołoporodowej (Larkin, 2018). Analizowane były również wywiady pogłębione z pacjentami cierpiącymi na poszczególne jednostki chorobowe, jak choroba Alzheimera i depresja (Miebach et al., 2018), czy z uszkodzeniami rdzenia kręgowego po przebytym urazie (Hall & Jones, 2018). Od początku roku 2018 wiele uwagi poświęcono również analizie przeżyć i doświadczeń rodziców dzieci z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, w tym z zespołem Downa (Docherty,

Tabela 2. Zestawienie badań wykorzystujących metodę Interpretacyjnej Analizy Fenomenologicznej indeksowanych w bazie PubMed - okres 1 stycznia - 25 maja 2018 roku (w kolejności alfabetycznej)

LP	Autorzy	Tytuł	Czasopismo	Tematyka (w oparciu o słowa kluczowe)	Liczba uczestników (przeprowadzonych wywiadów)
1.	Appleyard, S.E., Clarke, C.	An interpretative phenomenological analysis of the experiences of older people self-managing cancer pain at home	<i>Journal of Psychosocial Oncology</i>	Samoleczenie bólu w chorobie nowotworowej u osób starszych	8
2.	Baron, J., Salvador, M., Loewy, R	Experience of associative stigma in parents of adolescents at risk for psychosis	<i>Early Intervention in Psychiatry</i>	Stygmatyzacja społeczna rodziców adolescentów z zaburzeniami psychiatrycznymi, stereotypy	12
3.	Bright, N., Hutchinson, N., Oakes, P., Marsland, D	Families' experiences of raising concerns in health care services: An interpretative phenomenological analysis	<i>Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities</i>	Opieka domowa osób z niepełnosprawnością intelektualną	7
4.	Brusletto, B., Torp, S., Ihlebæk, C.M., Vinje, H.F.	A five-phase process model describing the return to sustainable work of persons who survived cancer: A qualitative study	<i>European Journal of Oncology Nursing</i>	Adaptacja do choroby nowotworowej, powrót do pracy	4 mężczyzn, 4 kobiety
5.	Carpenter, K., Wittkowski, A., Hare, D.J., Medford, E. Rust, S. Jones, S.A. Smith, D.M	Parenting a Child with Phenylketonuria (PKU): an interpretative Phenomenological Analysis (IPA) of the Experience of Parents	<i>Journal of Genetic Counseling</i>	Doświadczenie rodziców dzieci z fenylketonurią	7
6.	Coleman, A.M., Chouliara, Z., Currie, K.	Working in the Field of Complex Psychological Trauma: A Framework for Personal and Professional Growth, Training, and Supervision	<i>Journal of Interpersonal Violence</i>	Wykorzystywanie seksualne dzieci, złożona trauma psychologiczna, przemoc ze względu na płęć, zastępczy rozwój potraumatyczny	21
7.	Docherty, F., Dimond, R.	"Yeah that Made a Big Difference!": The Importance of the Relationship between Health Professionals and Fathers Who Have a Child with Down Syndrome	<i>Journal of Genetic Counseling</i>	Doświadczenie ojców dzieci z zespołem Downa i ich współpraca z pracownikami służby zdrowia	7
8.	Forrester-Jones, R., Dietzfelbinger, L., Stedman, D. Richmond, P.	Including the 'Spiritual' Within Mental Health Care in the UK, from the Experiences of People with Mental Health Problems	<i>Journal of Religion and Health</i>	Zdrowie psychiczne, wsparcie społeczne, duchowość	15

9.	Glassey, R., O'Connor, M., Ives, A., Saunders, C., Hardcastle, S.J	Influences on decision-making for young women undergoing bilateral prophylactic mastectomy	<i>Patient Education and Counseling</i>	Procesy decyzyjne, profilaktyczna mastektomia u młodych kobiet	26 kobiet po mastektomii, 20 kobiet rozważających ten zabieg
10.	Hall, R., Jones, K	The lived experience of CaudaEquina Syndrome: a qualitative analysis	<i>SpinalCord</i>	Doświadczenia osób z zespołem ogona końskiego (ang. caudaequinasyndrome) wskutek uszkodzenia końcowego odcinka rdzenia kręgowego.	11
11.	Kloess, J. A., Larkin, M., Beech, A. R., Hamilton-Giachritsis, C.E.	Case Studies of Men's Perceptions of Their Online Sexual Interactions With Young People: An Interpretative Phenomenological Analysis	<i>Sex Abuse</i>	Komunikacja internetowa, doświadczenie przestępcy, uwodzenie seksualne, nagabywanie	2
12.	Larkin, P.	Joy, guilt and disappointment: An interpretative phenomenological analysis of the experiences of women transferred from midwifery led to consultant led care	<i>Midwifery</i>	Doświadczenie porodu, opiekopolożnicza	11
13.	Lawther, L., Dolk, H., Sinclair, M., Morrow, J.	The preconception care experiences of women with epilepsy on sodium valproate	<i>Seizure</i>	Przygotowanie do ciąży u kobiet z padaczką, procesy decyzyjne	7
14.	Miebach, L., Wolfsgruber, S., Frommann, I., Fließbach, K., Jessen, F., Buckley, R., Wagner, M.	Cognitive Complaints in Memory Clinic Patients and in Depressive Patients: An Interpretative Phenomenological Analysis	<i>Gerontologist</i>	Zaburzenia poznawcze u pacjentów z depresją i w otępieniu typu Alzheimera	21 osób bez objawów zaburzeń poznawczych, 18 pacjentów z zaburzeniami pamięci, 11 osób z diagnozą depresji
15.	Muishtout, G., van Laarhoven, H. W. M., Wieggers, G., Popp-Baier, U.	Muslim physicians and palliative care: attitudes towards the use of palliative sedation	<i>Support Care Cancer</i>	Opieka paliatywna, opieka medyczna w kontekście międzykulturowym, międzykulturowa, lekarze wyznania muzułmańskiego	10

16.	Nuzum, D., Meaney, S., O'Donoghue, K.	The impact of stillbirth on bereaved parents: A qualitative study	<i>PLoS One</i>	Żałoba po uracie dziecka w okresie prenatalnym	12 matek 5 ojców
17.	O'Neill, S., Ennis, E., McFeeters, D. Gallagher, L.	Financial Sector Workers' Experiences of Managing Suicidal Clients	<i>Crisis</i>	Prewencja samobójstw wśród pracowników sektora finansowego	10
18.	Pastor, A., O'Brien, C. L., Teng, J., Conn, J. Loh, M., Collins, L., MacIsaac, R.J., Bonomo, Y.	Experiences of young adults with type 1 diabetes while using alcohol and recreational drugs: An interpretative phenomenological analysis (IPA) of semi-structured interviews	<i>Diabetes Research and Clinical Practice</i>	spożywanie alkoholu, używanie substancji psychoaktywnych przez młodych dorosłych z cukrzycą insulinozależną (typu I)	16
19.	Renz, M., Reichmuth, O., Bueche, D., Traichel, B., Mao, M.S., Cerny, T., Strasser, F.	Fear, Pain, Denial, and Spiritual Experiences in Dying Processes	<i>American Journal of Hospice and Palliative Care</i>	Opieka paliatywna, doświadczenie umierania, cierpienie egzystencjalne, lęki przed śmiercią, duchowość	80
20.	Smith, S., Eatough, V. Smith, J. Mihai, R., Weaver, A., Sadler, G.P.	'I know I'm not invincible': An interpretative phenomenological analysis of thyroid cancer in young people	<i>British Journal of Health Psychology</i>	percepcja choroby nowotworowej u młodych osób, potrzeba wsparcia	8
22.	Unwin, M., Winder, B.	A Qualitative Exploration of the Experiences of Veterans Who Are Serving Sentences in Custody	<i>Journal of Interpersonal Violence</i>	Weterani wojenni, przemoc, więzienie	6
23.	Wadman, R. Armstrong, M. Clarke, D., Harroe, C., Majumder, P., Sayal, K., Vostanis, P., Townsend, E.	Experience of Self-Harm and Its Treatment in Looked-After Young People: An Interpretative Phenomenological Analysis	<i>Archives of Suicide Research</i>	Samookaleczanie się przez nastolatków doświadczenie opieki zdrowotnej przez młodych ludzi	24
24.	Walsh, C., Ryan, P., Flynn, D.	Exploring dialectical behaviour therapy clinicians' experiences of team consultation meetings	<i>Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation</i>	Osobowość borderline; dialektyczna terapia behawioralna	11

Źródło: opracowanie własne

& Dimond, 2018), rzadką chorobą genetyczną – fenyloketonurią (Carpenter et al., 2018) czy z zaburzeniami psychicznymi (Baron, Salvador, & Loewy, 2018).

Innym ważnym dla zrozumienia specyfiki relacjonowanego typu badań jest, wskazana już wcześniej, liczba uczestników poszczególnych badań. Waha się ona od 2 (mężczyźni oskarżeni o popełnienie przestępstw seksualnych w Internecie, a więc grupa do której szczególnie trudno jest dotrzeć, a tym bardziej uzyskać w niej dane z wywiadu pogłębionego) do 80 (pacjenci doświadczający procesu umierania w opiece paliatywnej). Warto zwrócić uwagę, że w części z prezentowanych badań analizowano wywiady przeprowadzone w dwóch grupach, jak np. wśród matek i ojców doświadczających żałoby po stracie nienarodzonego dziecka, pacjentów z chorobą Alzheimera i osób cierpiących na depresję, kobiet i mężczyzn, którzy wygrali walkę z nowotworem, czy kobiet, które zdecydowały się na mastektomię profilaktyczną i tych, które rozważają ten zabieg. Takie rozwiązanie pozwala na zbadanie poszczególnych zagadnień z różnych perspektyw, zapewniając dostęp do unikalnych informacji dotyczących przeżyć i doświadczeń dotyczących podobnego problemu.

Interpretacyjna Analiza Fenomenologiczna z jednej strony pozwala zebrać bogaty materiał obejmujący osobiste doświadczenia uczestników badania i sens, jaki im nadają, z drugiej jednak wiąże się z licznymi wyzwaniem. Analiza danych wiąże się tu z nieustannym manewrowaniem pomiędzy różnymi podejściami – w tym m.in. ważna jest zarówno analiza fragmentu tekstu lub też całości (Smith, Flowers & Larkin, 2009; Kacprzak, 2016). Jednocześnie jest ona czasochłonna i wymaga nie precyzji i dokładności (Pietkiewicz & Smith, 2012), a zdobyta dzięki niej wiedza nie jest obiektywna. Stąd też Stemplewska-Żakowicz (2010) poddaje dyskusji wartość naukową samych interpretacji. Autorka podkreśla, że słabością podejścia jakościowego jest niemożność uzyskania wiedzy uniwersalnej. Jak pisze – „idziemy do lekarza nie po to, by zrozumiał nasze spowodowane chorobą cierpienie, lecz by pomógł nam wyzdrowieć”. Choć trudno nie zgodzić się z tym stwierdzeniem, to jednak autentyczne wypowiedzi osób doświadczających np. przewlekłej choroby, czy będących rodzicami dziecka z niepełnosprawnością pozwala nam lepiej zrozumieć trudności, z jakimi boryka się badany (Smith & Osborn, 2008; Pietkiewicz & Smith, 2012). Przyznaje to zresztą również cytowana wcześniej Stemplewska-Żakowicz (2010).

Jaka jest przyszłość Interpretacyjnej Analizy Fenomenologicznej? Utrzymująca się tendencja wzrostu zainteresowania metodą (zgodnie z przedstawionymi danymi) pozwala wnioskować, że IPA stała się metodologią chętnie wykorzystywaną przez badaczy, a rozwiązaniem, które może

stanowić jej dopełnienie jest proponowane m.in. przez Paluchowskiego (2010) połączenie obu podejść – ilościowego i jakościowego.

Podsumowanie

Niniejszy artykuł przedstawia mnogość możliwości zastosowania jakościowej metody badań – Fenomenologicznej Analizy Interpretacyjnej. Prezentowane zestawienie artykułów indeksowanych w bazie PubMed w sposób czytelny ukazuje wzrost jej popularności w różnych dziedzinach psychologii, od psychologii zdrowia, przez psychologię kliniczną, psychoterapię i psychoonkologię aż po psychologię międzykulturową, organizacji i zarządzania, czy psychologię duchowości.

Bibliografia

- Appleyard, S. E., & Clarke, C. (2018). An interpretative phenomenological analysis of the experiences of older people self-managing cancer pain at home. *Journal of Psychosocial Oncology*, 36(3), 333–349. doi:10.1080/07347332.2017.1417949
- Baron, J., Salvador, M., & Loewy, R. (2018). Experience of associative stigma in parents of adolescents at risk for psychosis. *Early Intervention in Psychiatry*. doi:10.1111/eip.12555
- Bright, N., Hutchinson, N., Oakes, P., & Marsland, D. (2018). Families' experiences of raising concerns in health care services: An interpretative phenomenological analysis. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 31(3), 405–412. doi:10.1111/jar.12419
- Brusletto, B., Torp, S., Ihlebæk, C.M., & Vinje, H.F. (2018). A five-phase process model describing the return to sustainable work of persons who survived cancer: A qualitative study. *European Journal of Oncology Nursing*, 34, 21–27. doi:10.1016/j.ejon.2018.03.003
- Carpenter, K., Wittkowski, A., Hare, D.J., Medford, E., Rust, S., Jones, S.A., & Smith, D.M. (2018). Parenting a Child with Phenylketonuria (PKU): an Interpretative Phenomenological Analysis (IPA) of the Experience of Parents. *Journal of Genetic Counseling*, 27, 1074–1086. doi:10.1007/s10897-018-0227-7
- Coleman, A.M., Chouliara, Z., & Currie, K. (2018). Working in the Field of Complex Psychological Trauma: A Framework for Personal and Professional Growth, Training, and Supervision. *Journal of Interpersonal Violence*, 886260518759062. doi:10.1177/0886260518759062
- Docherty, F., & Dimond, R. (2018). "Yeah that Made a Big Difference!": The Importance of the Relationship between Health Professionals and Fathers Who Have a Child with Down Syndrome. *Journal of Genetic Counseling*, 27(3), 665–674. doi:10.1007/s10897-017-0171-y
- Flowers, P., Hart, G., & Marriott, C. (1999). Constructing sexual health: gay men and 'risk' in the context of a public sex environment. *Journal of Health Psychology*, 4(4), 483–495. doi:10.1177/135910539900400403

- Forrester-Jones, R., Dietzfelbinger, L., Stedman, D., & Richmond, P. (2018). Including the 'Spiritual' Within Mental Health Care in the UK, from the Experiences of People with Mental Health Problems. *Journal of Religion and Health, 57*(1), 384–407. doi:10.1007/s10943-017-0502-1
- Glasse, R., O'Connor, M., Ives, A., Saunders, C., Hardcastle, S.J., & Investigators, K. (2018). Influences on decision-making for young women undergoing bilateral prophylactic mastectomy. *Patient Education and Counseling, 101*(2), 318–323. doi:10.1016/j.pec.2017.08.008
- Hall, R., & Jones, K. (2018). The lived experience of Cauda Equina Syndrome: a qualitative analysis. *Spinal Cord, 56*(1), 41–45. doi:10.1038/sc.2017.92
- Kacprzak, K. (2016). Interpretacyjna analiza fenomenologiczna. Charakterystyka podejścia i możliwości zastosowania w pedagogice/andragogice. *Rocznik Andragogiczny, 23*, 283–309.
- Kloess, J.A., Larkin, M., Beech, A.R., & Hamilton-Giachritsis, C.E. (2018). Case Studies of Men's Perceptions of Their Online Sexual Interactions With Young People: An Interpretative Phenomenological Analysis. *Sex Abuse, 1079063218769031*. doi:10.1177/1079063218769031
- Larkin, P. (2018). Joy, guilt and disappointment: An interpretative phenomenological analysis of the experiences of women transferred from midwifery led to consultant led care. *Midwifery, 62*, 128–134. doi:10.1016/j.midw.2018.04.010.
- Lawther, L., Dolk, H., Sinclair, M., & Morrow, J. (2018). The preconception care experiences of women with epilepsy on sodium valproate. *Seizure, 59*, 82–89.
- Miebach, L., Wolfsgruber, S., Frommann, I., Fließbach, K., Jessen, F., Buckley, R., & Wagner, M. (2018). Cognitive Complaints in Memory Clinic Patients and in Depressive Patients: An Interpretative Phenomenological Analysis. *Gerontologist*. doi:10.1093/geront/gnx208
- Muishout, G., van Laarhoven, H.W.M., Wiegers, G., & Popp-Baier, U. (2018). Muslim physicians and palliative care: attitudes towards the use of palliative sedation. *Support Care Cancer, 26*, 3701–3710. doi:10.1007/s00520-018-4229-7
- Nuzum, D., Meaney, S., & O'Donoghue, K. (2018). The impact of stillbirth on bereaved parents: A qualitative study. *PLoS One, 13*(1), e0191635. doi:10.1371/journal.pone.0191635
- O'Neill, S., Ennis, E., McFeeters, D., & Gallagher, L. (2018). Financial Sector Workers' Experiences of Managing Suicidal Clients. *Crisis, 39*(3), 159–165. doi:10.1027/0227-5910/a000483
- Paluchowski, W.J. (2010). Spór metodologiczny czy spór koncepcji–badania ilościowe vs jakościowe. *Roczniki Psychologiczne, 1*(13), 7–22.
- Pastor, A., O'Brien, C.L., Teng, J., Conn, J., Loh, M., Collins, L., Bonomo, Y. (2018). Experiences of young adults with type 1 diabetes while using alcohol and recreational drugs: An interpretative phenomenological analysis (IPA) of semi-structured interviews. *Diabetes Research and Clinical Practice, 141*, 47–55. doi:10.1016/j.diabres.2018.04.029
- Pietkiewicz, I., & Smith, J.A. (2012). Praktyczny przewodnik interpretacyjnej analizy fenomenologicznej w badaniach jakościowych w psychologii. *Czasopismo Psychologiczne, 18*(2), 361–369.

- Renz, M., Reichmuth, O., Bueche, D., Traichel, B., Mao, M. S., Cerny, T., & Strasser, F. (2018). Fear, Pain, Denial, and Spiritual Experiences in Dying Processes. *American Journal Hospice and Palliative Care*, 35(3), 478–491. doi:10.1177/1049909117725271
- Rudnik, A. (2017). Badania jakościowe w psychologii zdrowia – dylematy młodego naukowca. W: J. Nyckowiak & J. Leśny (red.), *Badania i Rozwój Młodych Naukowców w Polsce – Społeczeństwo: psychologia i socjologii* (s. 91–96). Poznań: Wyd. Młodzi Naukowcy.
- Smith, J.A. (1996). Beyond the divide between cognition and discourse: Using interpretative phenomenological analysis in health psychology. *Psychology and Health*, 11(2), 261–271.
- Smith, J.A., & Eatough V. (2012). Interpretative Phenomenological Analysis. W: G. Breakwell, J.A. Smith, & Wright, D. (red.), *Research Methods in Psychology*, Wyd.4 (s. 321–343). Londyn: Sage.
- Smith, S., Eatough, V., Smith, J., Mihai, R., Weaver, A., & S adler, G.P. (2018). I know I'm not invincible': An interpretative phenomenological analysis of thyroid cancer in young people. *British Journal of Health Psychology*, 23(2), 352–370. doi:10.1111/bjhp.12292
- Smith J.A., Flowers P., & Larkin M. (2009). *Interpretative Phenomenological Analysis. Theory, Method and Research*, Sage, Los Angeles
- Smith J.A., & Osborn M. (2008) Interpretative Phenomenological Analysis. W: J.A. Smith (red.), *Qualitative psychology: a practical guide to methods*. Wyd.2 (s. 53–80). Londyn: Sage.
- Stemplewska-Żakowicz, K. (2010). Metody jakościowe, metody ilościowe: hamletowski dylemat czy różnorodność do wyboru? *Roczniki Psychologiczne/ Annals of Psychology*, 13(1), 87–96.
- Unwin, M., & Winder, B. (2018). A Qualitative Exploration of the Experiences of Veterans Who Are Serving Sentences in Custody. *Journal of Interpersonal Violence*, 886260518762447. doi:10.1177/0886260518762447
- Wadman, R., Armstrong, M., Clarke, D., Harroe, C., Majumder, P., Sayal, K., & Townsend, E. (2018). Experience of Self-Harm and Its Treatment in Looked-After Young People: An Interpretative Phenomenological Analysis. *Archives of Suicide Research*, 22(3), 365–379. doi:10.1080/13811118.2017.1355286
- Walsh, C., Ryan, P., & Flynn, D. (2018). Exploring dialectical behaviour therapy clinicians' experiences of team consultation meetings. *Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation*, 5, 3. doi:10.1186/s40479-018-0080-1